

Výsledky participace nemocničních kaplanů na výzkumu v oblasti duchovní péče

PhDr. Mgr. Lubica Juríčková, Ph.D.¹

PhDr. ThLic. Marta Hošťálková, Th.D., Ph.D.²

doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D.^{1,2}

¹Ústav veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

²Jsme blízko Vám, Institut klinické pastorační péče, Olomouc

OBSAH

- 1. Výzkum procesu integrace kaplanů do týmů zdravotníků a sociálních pracovníků (příspěvek na konferenci a příspěvek do recenzovaného sborníku)**
 - 2. Výzkum analýzy spirituálních hodnot v životních příbězích pacientů v paliativní péči (příspěvek na konferenci)**
-

Výzkumná strategie a design výzkumu

- Kvalitativní přístup – **kvalitativní výzkum**
 - **Zkoumaný vzorek:** 10 kaplanů, Olomoucký kraj, záměrný výběr
 - **Metoda analýza dat:** otevřené kódování (Strauss, Corbinová, 1999)
 - **Realizace výzkumu:** červenec 2021
 - **Etika výzkumu:** anonymizace dat
-

Charakteristika zkoumaného vzorku

Pohlaví: 4 muži, 6 žen

Průměrný věk: muži 41,2 let; ženy 43,1 let

Délka praxe: průměrně 7,5 let
(nejdéle pracující 12 let, nejkratší doba 1 rok)

Typ zařízení: nemocnice (7), domovy pro seniory (3)

Sekce č. 2:

Sociální a zdravotní kontexty jako výzva pro oblast sociální práce

čtvrtek, 23. září 2021

Proces integrace kaplanů do týmů zdravotníků a sociálních pracovníků

(příspěvek na konferenci)

PhDr. Mgr. Lubica Juríčková, Ph.D.¹

PhDr. ThLic. Marta Hošťálková, Th.D., Ph.D.²

doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D.^{1,2}

¹Ústav veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

²Jsme blízko Vám, Institut klinické pastorační péče, Olomouc

Cíl výzkumu

- zjistit, jak kaplani vnímají svou integraci do týmů v nemocnicích a v domovech pro seniory

Záměr

- zvýšit povědomí sociálních pracovníků o významu duchovní péče pro klienty a o začleňování kaplanů do týmů zdravotníků a sociálních pracovníků

Výzkumná strategie a design výzkumu

- **Metody získávání dat:** focus group – polostrukturovaná ohnisková skupina (9 kaplanů) a individuální polostrukturovaný rozhovor (1 kaplan)
 - **Scénář otázek:** *1. Zkuste se, prosím, zamyslet nad tím, když jste poprvé přišel(a) do nemocnice nebo domova pro seniory... jaké to bylo? 2. A jaké je to pro Vás v současnosti po letech praxe? 3. Chcete nám na závěr ještě něco říct?*
-

Závěry (1)

- **Personál nebyl připravený na působení kaplanů v nemocnicích a v domovech pro seniory.** Personál neznal náplň práce kaplana.
- **Zdravotníci a sociální pracovníci začali vidět pozitivní vliv duchovní péče na pacienty (klienty),** sami začali doporučovat kaplanům k návštěvě pacienty, u kterých viděli strach, pláč, osamocenosť, ale také blížící se konec života.

Závěry (2)

- Zdravotníci a sociální pracovníci **postupně začali měnit svůj postoj ke kaplanovi**, k čemuž přispěl také **zájem kaplana o ně**, kdy ho zažili jako člověka, který se zajímá nejen o jejich práci, ale i o ně samotné.
- V rámci snahy o **zajištění komplexní péče o pacienty (klienty) se prohlubuje spolupráce** mezi zdravotníky, sociálními pracovníky a kaplany, která sleduje **spokojenost a kvalitu života pacienta (klienta)**.

XVIII. Hradecké dny sociální práce, Politické ekonomické, sociální a technologické výzvy pro sociální práci

Proces integrace kaplanů do týmů zdravotníků a sociálních pracovníků

Process of chaplains' integration into the teams of health care professionals and social workers

Lubica Juríčková¹, Marta Hošťálková², Kateřina Ivanová³

Abstrakt

Kaplani poskytují duchovní péči pacientům a seniorům, jejich blízkým a personálu zdravotních i sociálních služeb, bez rozdílu vyznání a světového názoru. Věnují se existenciálním, duchovním a náboženským potřebám klientů s respektem k jejich autonomii a osobním hodnotám vycházejících z jejich přesvědčení a jimi preferované kultury. Jejich služba spočívá v individuálním přístupu ke klientovi, aktivním naslouchání a rozhovorech. Kaplani jsou postupně zapojováni do víceoborových týmů a učí se spolupracovat především s lékaři, sestrami, sociálními pracovníky a psychology. V příspěvku jsou prezentovány výsledky z kvalitativního výzkumu se zaměřením na proces integrace kaplanů do týmů pracovníků ve zdravotnictví a v sociálních službách. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak kaplani vnímají svou integraci do týmů v nemocnicích a v domovech pro seniory. Pro získání dat byla použita výzkumná metoda focus group a rozhovor. Zkoumaný vzorek tvořilo deset kaplanů. Údaje byly analyzovány otevřeným kódováním. Záměrem příspěvku je zvýšit povědomí sociálních pracovníků o významu duchovní péče pro klienty a o postupném začleňování kaplanů v domovech pro seniory.

Klíčová slova: Duchovní péče. Kaplani. Sociální pracovníci. Domovy pro seniory. Integrace.

Analýza spirituálních hodnot v životních příbězích pacientů v paliativní péči

PhDr. ThLic. Marta Hošťálková, Th.D., Ph.D.¹

PhDr. Mgr. Lubica Juríčková, Ph.D.²

doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D.^{1,2}

¹Jsme blízko Vám, Institut klinické pastorační péče, Olomouc

²Ústav veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

PÉČE O NEVYLÉČITELNĚ NEMOCNÉ PACIENTY

Odborná konference pod záštitou

Slezské nemocnice v Opavě, p. o.
a Ústavem nelékařských zdravotnických studií Fakulty
veřejných politik Slezské univerzity v Opavě.

23. 11. 2021

8:00

Fakulta veřejných politik,
Bezručovo náměstí 14

Odborný garant konference:

prim. MUDr. Ingrid Rýznarová, náměstek ředitele pro lékařskou péči, Slezská nemocnice v Opavě, příspěvková organizace

Mgr. Hana Hozová, náměstek ředitele pro ošetrovatelskou péči, Slezská nemocnice v Opavě, příspěvková organizace

doc. PhDr. Yveta Vrublová, PhD, proděkanka pro nelékařská zdravotnická studia, Fakulta veřejných politik, Ústav nelékařských zdravotnických studií

PROGRAM KONFERENCE:

08:00 – 09:00 Registrace účastníků
(konference je bez registračního poplatku a je akreditovaná pro lékařské i nelékařské pracovníky)

09:00 – 09:15 Zahájení konference
· Úvodní slovo prim. MUDr. Ingrid Rýznarová, NLP
· Zdravice hostů

09:15 – 09:30 Paliativní tým SNO – zkušenosti a kasuistiky
MUDr. Jakub Seget, SNO

09:30 – 09:45 Praktické zkušenosti s paliací v ošetrovatelské péči
Mgr. Monika Janáčková, SNO

09:45 – 10:00 Komunikace a vzájemná interakce zdravotnického personálu s rodinou pacienta v prostředí intenzivní péče
MUDr. Martin Hudymač, Michaela Škrobánková, SNO

10:10 – 10:30 Přestávka (malé občerstvení)

10:30 – 10:45 Opavský mobilní hospic 2007-2021: zkušenosti z praxe
MUDr. Petr Štěpánek, SNO

10:45 – 11:00 Analýza spirituálních hodnot v životních příbězích pacientů v paliativní péči
PhDr. ThLic. Marta Hošťálková, Ph.D., Th.D., pracoviště: Jsme blízko Vám, Institut klinické pastorační péče, Olomouc, PhDr. Mgr. Lubica Juríčková, Ph.D., Ústav veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého Olomouc, doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D., Ústav veřejného zdravotnictví, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého Olomouc

11:00 – 12:00 Postoje ke smrti: klíčová determinanta péče o nevléčitelně nemocné
PhDr. Mgr. Naděžda Špatenková, PhD. MBA, host

12:00 – 13:00 Přestávka (malé občerstvení)

13:00 – 14:30 Jednotka intenzivního života
Dokumentární film, ČR, 2021 * 75 min: režie Adéla Komrzý*

14:30 – 15:00 Diskuze k tématům

Konference je zařazená do celoživotního vzdělávacího programu zdravotnických pracovníků.

UPOZORNĚNÍ: Na základě mimořádných opatření MZ ČR je při registraci nutno předložit: a) certifikát o ukončeném očkování, kdy od aplikace 2 dávky u dvoufázové vakcíny, nebo od aplikace 1 dávky u jednofázové vakcíny, uplynulo 14 dní, b) certifikát o prodělaném onemocnění COVID-19 platný do 180 dní od záchytu pozitivitu, c) certifikát o absolvování testu PCR – platný 72 hodin anebo AG testu – platný 24 hodin.

Zdroj: <https://www.slu.cz/fvp/cz/aktuality/15/1245>

Cíl, záměr a výzkumná strategie

- Cílem výzkumného šetření je **identifikovat a analyzovat spirituální hodnoty** v životních příbězích pacientů v paliativní péči.
 - Záměrem příspěvku je zdravotnickým pracovníkům **přiblížit práci nemocničního kaplana se spirituálními hodnotami pacientů v závěru jejich života.**
 - **Metody získávání dat:** polostrukturovaný rozhovor
-

Závěry (1)

- Pacienti v závěru života **vzpomínají na svůj prožitý život a své vztahy s blízkými. Průvodcem** v tomto procesu hodnocení životních skutečností je nemocniční kaplan, který jim poskytuje **podporu v bilanci s náhledem a odstupem**.
- Umírající nahlížejí na své vztahy k blízkým, často dospívají k odpuštění a nabízejí smíření, projevují vděčnost za prožitý život a lásku ke svým blízkým. Pro ně osobně toto dozrání znamená dosažení vnitřního klidu, vyrovnanosti a prohloubení mezilidských vztahů.

Závěry (2)

- Z výpovědí nemocničních kaplanů vyplynulo, že u umírajících pacientů **základními spirituálními hodnotami** byla **láska, odpuštění, smíření a vděčnost**, kdy láska stála na prvopočátku všech životních vztahů.
- Saturace spirituálních potřeb přispívá **k zlepšení zdravotního stavu a zvýšení kvality života pacientů a jejich rodin.**

hostalkova.marta@ado.cz

**„Pacient nemá jen tělo, ale i duši, stejně, jako pečujeme o tělo,
tak bychom měli věnovat stejnou pozornost duši, zaslouží si to.“
(kaplani ze zkoumaného vzorku)**

Reference

- BELÁŇOVÁ, A. *Být kaplanem v Česku: Zdroje nejistoty a nacházení opory*. Český lid. 2018, roč. 1, s. 35-43.
- *Dohoda o duchovní péči ve zdravotnictví mezi Ministerstvem zdravotnictví České republiky, Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví v ČR*
- HOŠŤÁLKOVÁ, M., URBANOVÁ, R., VÍTKOVÁ, J. Multidisciplinární tým v paliativní péči na hemato-onkologii: případová studie. In *Paliativna medicína a liečba bolesti*. Bratislava: SOLEN. 2018, roč. 11, č. 1-2e, s. 32-35. ISSN 1339-4193 (online).
- MARYŠKOVÁ, J. Nemocniční kaplanství v poločase. In *Caritas et veritas*. 2015, č. 2, s. 10-21. ISSN 1805-0948.
- MENKE, M. Nadkonfesní rozměr služby nemocničních kaplanů v ČR. In BENÁK, Jaroslav (ed.). *Církev a stát 2017, Vztah náboženství a zdravotnictví, sborník z konference*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 27-44.
- NĚMEC, D. Otázka právního zakotvení kaplanství v oblasti zdravotnictví. In BENÁK, Jaroslav (ed.). *Církev a stát 2016, Potřebujeme nový zákon o církvích (?), sborník z konference*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 49-63.
- NZEGWU, CH. *Chaplaincy Inclusion in Hospital Interdisciplinary Team and Its Impact on Chaplains' Well Being*. Walden University: Walden Dissertations and Doctoral Studies, 2018. 145 s.
- OPATRŇÝ, A. *Spirituální péče o nemocné a umírající*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2017. 175 s. ISBN 987-80-7465-269-1.
- SUCHOMELOVÁ, V. Pastorační péče v domově pro seniory: vybrané otázky. In *Caritas et veritas*. 2015, č. 2, s. 112–120. ISSN 1805-0948.
- WEINER, S. *Is There Chaplain in the House? Hospitals Integrate Spiritual care*. Washington: AAMC, Association of American Medical Colleges, 2017.
- WINTZ, S. *How chaplains are a valuable part of the health care team*. Kevin MD.com, 2016.